

Beszámolók ◦ Szemlék ◦ Közlemények

INFORMÁCIÓELLÁTÁS

A helyi információellátás néhány problémája

Az ASLIB 50. konferenciáján 1976 szeptemberében több előadás foglalkozott a helyi (vállalati, intézeti) információs egységek hatékony működésével, a felhasználók eredményes információellátásával. Ezek közül

E. E. Olson [1] azokat a *szervezeti tényezőket* elemezte, amelyek hatást gyakorolnak az ipari vállalatokban az információs és innovációs folyamatokra.

B. R. Styles és C. D. Overton [2] az építőipari tervező szakemberek információellátásának kérdéseit tárgyalta;

D. N. Wood [3] azt vizsgálta, hogy milyen kapcsolat van a helyi könyvtárak *beszerzési és állományasztási politikája*, valamint a központi könyvtári szolgáltatások között;

T. Woodward [4] azzal foglalkozott, hogy milyen hatást fejtenek ki a *nem-hagyományos kiadványformák* a könyvtárakra.

Az alábbiakban a jelzett közleményeket ismertetjük összefoglalóan, kiemelve fontosabb megállapításait és következtetéseiket.

A vállalati szervezet, az információ és az innováció kapcsolata

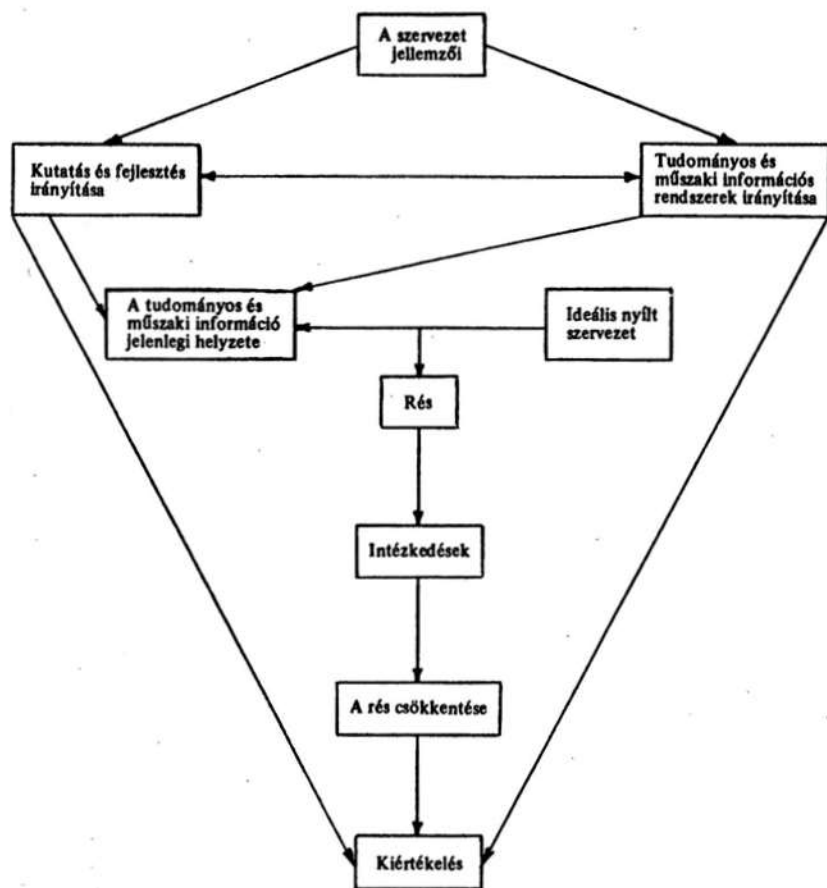
Az USA-ban – a *National Science Foundation (NSF – Nemzeti Tudományos Alap)* támogatásával – vizsgálatot végeztek három iparvállalatnál annak megállapítására, hogy a *szervezeti tényezők milyen hatással vannak az információáramlásra*, és ezen keresztül az innovációra. A vizsgálat céljára modellt szerkesztettek (*1. ábra*), amely abból indul ki, hogy a szervezet sajátosságai (pl. termék-választék, vállalatnagyság, a vállalat kora, szervezeti felépítése, információigény) befolyással vannak a vállalati K + F, valamint a tudományos és műszaki információs rendszer irányítására. Ezek az irányítási (vezetési-szervezési) tényezők megszabják a tudományos és műszaki információ mindenkor helyzetét a vállalatnál.

A vállalati információ jelenlegi helyzetét össze lehet hasonlítani az információáramlásnak olyan modelljével, amely egy *ideális, nyílt szervezetre érvényes*. Az összehasonlítás során mindegyik vállalatra vonatkozóan megállapítható az a rés, amely a tény és a tervállapot között mutatkozik. A rés csökkentésére a vállalatok cselekvési programot dolgoznak ki és foganatosítanak, majd kiértékelik, hogy az intézkedések milyen hatással voltak a K + F s az információs rendszerek irányítására, és ezek miként hatottak az információ helyzetére.

Az ideális nyílt szervezet egyszerűsített modelljét a *2. ábra* mutatja. Ebben a szervezetre jellemző folyamatok a *bizalomra épülnek*. Ha megbízunk azokban, akikkel együtt dolgozunk, akkor rendszerint nagyobb kockázatokat is vállalunk velük együtt. S egyúttal bevalljuk, hogy nem tudunk mindent, sok mindenben bizonytalanok vagyunk, tehát másoktól kért információkra van szükségünk ahhoz, hogy feladatunkat jól megoldjuk.

Ha a szervezetben nagymértékben kifejlődik a bizalom és állandóan erősödik a kockázatvállalás, akkor mindenki az együttes (kooperatív) problémamegoldásra törekszik, így oldva föl mindazokat a konfliktusokat, amelyek a K + F különböző folyamataiban, szakaszaiban adódnak. S az így kialakuló együttműködés *dinamikusán fokozza az információáramlást* mind az egyének, mind a különféle vállalati részlegek és egységek között, és ez *kedvező légkört teremt a kívülről származó információk befogadására* is.

Ezzel ellentétes a helyzet a *zárt szervezetben*, amelynek modelljét a *3. ábra* mutatja. Itt *kevés a mások iránti bizalom*, ami arra vezet, hogy az információáramlás komoly akadályokba ütközik, főként a munkatársak és a vállalati részlegek egymás közötti (oktalan) versengése és féltékenykedése miatt. S még a következő tényezők is kedvezőtlenül befolyásolják az információáramlást: az egyének és a részlegek egymástól való elszigetelődése, a csak egyéni kezdeményezésre történő információkeresés, az információs apparátus minimális támogatása, az olvasás, publikálás, konferencia-részvétel, tudományos hírnév ambivalens (nem egyértelműen pozitív) megítélése.

I. ábra A vizsgálati modell

2. ábra Nyílt szervezet körfolyamati modellje

3. ábra Zárt szervezet körfolyamati modellje

4. ábra A visszacsatolás jelentősége az információáramlás javításában

A vázolt modellek segítségével megállapíthatók azok a sajátosságok, amelyek az egészséges és az egészségtelen szervezetet jellemzik a K + F irányítása és az információs rendszer szempontjából (1. táblázat).

1. táblázat

Egészséges és egészségtelen vállalat jellemzői

Egészséges vállalat	Egészségtelen vállalat
<u>1. A kutatás és fejlesztés terén</u>	
Erős kollektív szellem	Visszacsatolás hiánya a felső vezetés részéről
A munkatársak szakmai fejlődésének biztosítása	Minimális kommunikáció Kevés beleszólási lehetőség a döntésekbe Egyenletlenség a vezetés és a szakemberek között A konfrontáció hiánya Vonakodás új gondolatok támogatásától
<u>2. A tudományos és műszaki információ terén</u>	
Gyorsan reagáló, válaszoló	Kismértékű kommunikáció Nincs visszacsatolás a K + F felől
Szakyszerű, megbízható	Alacsony szintű elvárások a felhasználók részéről

A vizsgálati modell alapján *diagnosztizálhatók a vállalat betegségei*, a már jelzett rés mértéke és jellege, s ennek ismeretében megkísérélhető egy akcióprogram elindítása egészségesebb szervezet kialakítására. Ez a program természetesen a konkrét vállalati szituáció függvénye. Általánosságban a következő pontokon történő beavatkozás látszik leginkább célszerűnek:

a vezetési filozófia, a vezetési stílus olyan irányú módosítása, hogy előmozdítsa a vállalaton belüli együttműködést, pl. az eredményes team-munkát;

az egyének és részlegek közötti konfliktusok csökkentése, az információáramlás szervezett erősítése;

az információ és az információs részleg jelentőségének, értékének tudatosítása a vállalat, a K + F és az innovációk szempontjából;

az információs részleg és a K + F részlegek közötti információáramlás megjavítása, ennek során az állandó visszacsatolás megvalósítása a K + F részlegek munkatársai, valamint a K + F részlegek és az információs részleg között.

A visszacsatolás fontosságát illusztrálja a 4. ábra, amely visszaautal a 2. ábrán bemutatott nyílt szervezet modelljére, és nyomatékosan jelzi, hogy a visszacsatolás az információáramlás megjavításának döntő tényezője.

A műszaki tervezők információellátása

A tervező feladatai általában: a tervek kidolgozása alkotó, új gondolatok alapján, továbbá ismert módszerek vagy termékek újszerű alkalmazása, végül ismert technológiai eljárások továbbfejlesztése.

Ezek a feladatok igen *változatos, differenciált információellátást tesznek szükségessé*, ami akkor valósítható meg eredményesen, ha a tervező mindig ahhoz a munkafázishoz kap (tartalmilag és idejében) releváns információt, amelyen éppen dolgozik. Ez csak úgy oldható meg, ha nagyon *szoros munkakapcsolat alakul ki az információs szakemberek (szakkönyvtárosok) és a tervező munkacsoportok, teamek között*. A tervezőt nem szabad magára hagyni információs problémáival, mert csak nehezen tud eligazodni a különféle gyűjteményekben (dokumentumtárakban), a leggondosabban elkészített indexek és egyéb útbaigazító jelzések ellenére is. S ilyenkor többször előfordul, hogy a tervező a saját információs forrásaira korlátozza a tájékozódást, ami pedig rendszerint nagyon gazdaságtalan, ezért ezen okvetlenül módosítani kell!

A *Property Service Agency (PSA)* intézményben, amely az épülettervezéssel foglalkozó egyik legnagyobb szervezet Angliában, *többféle megoldással kísérleteznek* annak érdekében, hogy megvalósítsák a tervezők és az információs szakemberek szoros, intézményes együttműködését, a költségeket is figyelembe véve. Ez különösen fontos a PSA esetében, amelyhez a központján kívül regionális egységek is tartoznak, és ezeknek a megfelelő információellátását is koordináltan és gazdaságosan kell megvalósítani.

Speciális programot, ennek keretében többféle tanfolyamot szerveznek a felhasználók tájékoztatására és oktatására, s ezáltal a szakkönyvtárosok, információs szakemberek és a felhasználók közötti kommunikáció megteremtésére. A központ és a regionális egységek könyvtárosai és információs munkatársai folyamatosan látogatják a különböző tervező csoportokat és megbeszéléseket tartanak velük munkájukról, információs szükségleteikről. Az egyik regionális részlegben modell-könyvtárat létesítettek, ahol a tanfolyamok résztvevőinek bemutatják a tájékozódás és az információs források használatának számukra megfelelő formáit, és egyúttal mintát szolgáltatnak ahhoz, hogy más részlegekben hogyan alakítsák ki a tájékoztatás jó hatásfokú mechanizmusát.

Vizsgálják, hogy a felhasználók *milyen mértékben tudják használni a különféle tájékoztatási formákat és eszközöket*, így pl. az osztályozási rendszert, indexeket,

tezauszokat, bibliográfiákat, figyelőszolgálatot, a mikrofilmen szolgáltatott dokumentumokat, a gyártmány-prospektusokat.

A gyártmányprospektusokra, katalógusokra különösen nagy gondot fordítanak, mert egyes részlegekben az igények 70%-a, általában pedig az igények 50%-a ezekkel kapcsolatos. Ezért külön tezauszot készítenek a gyártmányprospektusok feldolgozására és szolgáltatására, ami megfelelőbb, mint az eddig használt indexek. A tezauszban a gyártmánycsaládok, illetve gyártmányok osztályozására 200 főcsoportot, 4000 alosztályt és 40 ezer szakkifejezést használnak. A nagyméretű anyagot úgy rendezték és ábrázolták, hogy az a tervezők számára jól áttekinthető és használható legyen.

Leghatékonyabb megoldásnak azt tartanák, ha a könyvtári és információs személyzetből *egy-egy alkalmas munkatársat kihelyeznének a tervező csoportokhoz*. Ezek az összekötők (liaison officers) különösen akkor tölthetnek be nagy szerepet, ha a tervező csoport távol van az információs források nagyobb gyűjteményeitől. Nem lényeges az a szempont, hogy az összekötő a tervező csoportnak vagy az információs egységnek a tagja-e, ha valóban biztosítani tudja az információs források legkedvezőbb felhasználását, és a jövőt illetően az információs szolgálat munkatársának tekinti magát.

Az információs összekötő jelentős mértékben javíthatja a tervezők igényeinek kielégítését, mert *kapacitását teljes mértékben információkutatásra fordíthatja*, adminisztratív teendőkkel nem kell foglalkoznia. Számítások szerint a tervező csoportba beépülő információs összekötő munkájával évenként kb. 10 ezer fontot lehet megtakarítani (az 1975. évi árak, illetve költségek alapján kalkulálva). A megtakarítás abból is adódik, hogy az összekötők működése esetén sokkal intenzívebben, ezáltal gazdaságosabban lehet kihasználni a teljes információs állományt, racionálisabban lehet megállapítani és hasznosítani az irodalombeszerzési és egyéb információs költségeket.

*A helyi könyvtárak
állományfejlesztési politikája
és a központi szolgáltatások*

A könyvtárügy terén viszonylag új fejlemény annak felismerése, hogy *az állományt egyetlen könyvtár sem lehet teljes*. Az utóbbi 20 évben Angliában főként az alábbi fejlődési tendenciák mutatnak erre:

a National Lending Library létesítése és gyors ütemű fejlődése, amely igazolta, hogy helyes gyakorlati elgondolás volt olyan hatékony dokumentum-szolgáltatást nyújtó központi gyűjtemény létrehozása, amely szilárd hátteret biztosít a helyi könyvtárak számára;

a szakirodalom mennyiségének és ezzel együtt a dokumentumok beszerzéséhez és tárolásához szükséges

költségek gyors ütemű emelkedése. Az utóbbi 15 évben mind a könyvjellegű, mind az időszaki kiadványok mennyisége évente mintegy 4%-kal növekedett, az utóbbinak átlagos előfizetési díja 4,50 fontról 30 fontra, a tudományos könyvek átlagos ára pedig 1 fontról 5 fontra nőtt;

a felsőoktatás és a tudományos kutatás jelentős bővülése a 60-as években. Ebben a periódusban jelentősen növekedtek az egyetemi könyvtárak, és számos új könyvtár létesült. Az állami és az ipari szektorban gyarapodtak a kutatóhelyek, a kutató és fejlesztő intézmények, ami a szakkönyvtárak bővülését eredményezte;

a British Library megalapítása 1973-ban a könyvtárügy racionalizálásának s a könyvtárközi együttműködésnek olyan széles lehetőségeit nyitotta meg, ami néhány évvel ezelőtt még elképzelhetetlennek, megvalósíthatatlannak látszott.

A beszerzési politikát illetően a racionalizálás célja, hogy *biztosítsa a beszerzés és a kölcsönzés optimális egyensúlyát*, a saját beszerzések útján és a központi gyűjteményből való információellátás gazdaságos arányát, mindenkor szem előtt tartva a felhasználók érdekeit.

Viszonylag *kisebb problémát okoznak a gyakran használt és a ritkán használt dokumentumok*. Magától értetődő, hogy az előbbieket be kell szerezni, az utóbbiakat viszont célszerű a központi szolgáltatás útján igénybe venni. E két véglet között helyezkedik el azoknak a dokumentumoknak a halmaza, amelyeknek valamilyen mértékű használata előre látható ugyan, de ez esetleg nem elég nagy ahhoz, hogy érdemes legyen beszerezni őket. Ilyen és hasonló esetekben a döntés nem könnyű feladat és gondos költségelemzést kíván. Ebben nagy szerepet játszik *az egyes dokumentumok használati értéke*. Erre nézve azonban nem mindig az a mérvadó, hogy egy dokumentumot hány esetben vesznek igénybe, hanem az, hogy mi az értéke annak az információnak, amit a dokumentumból kaptak. Előfordulhat, hogy egy folyóirat egyetlen információjának értéke kifizetődővé teszi a folyóirat évi előfizetését.

A használat gyakorisága alapján hozott beszerzési döntésekben figyelembe kell venni *a szakirodalomban való tallózás és a véletlen találat (serendipity) szempontjait is*. A kevésbé használt dokumentumokban való tallózás ugyanis néha komoly felfedezésekhez vezet (heurisztikus) információkhoz juttatja a fogékony kutatókat.

Tárolóhely hiányában a vállalati és kutatóintézeti könyvtárak a jövőben kénytelenek lesznek sokkal *aktívabb állományapasztási politikát kialakítani* és folytatni. Ebben segíti őket a nemzeti könyvtár általi, hogy átveszi és a könyvtárak rendelkezésére bocsátja a szakkönyvtárakból kivont dokumentumokat.

Milyen mértékű legyen az állomány apasztása? Egyesek véleménye szerint ugyanolyan, vagy megközelítőleg

ugyanolyan mértékű, mint a beszerzés. Ezáltal a könyvtár örökösen megújulna anélkül, hogy gyarapodna. Az egyetemi könyvtárakban az állománynak kb. 15–15%-át tehetik ki azok a dokumentumok, amelyeket feltétlenül meg kell tartani, illetve nyugodtan ki lehet selejtezni az igen nagy, illetve igen csekély mértékű igénybevétel miatt. A problémákat a fennmaradó 70% okozza.

Egyik megoldási mód az lehet, hogy a kiselejtezett dokumentumokat egy helyi tömörraktárban helyezik el, ahonnan általában 24 órán belül hozzáférhetőek. Ha néhány év elteltével ezt az anyagot nem használják, akkor véglegesen selejtezni lehet, ha pedig egyes tételek iránt kereslet mutatkozik, akkor ezeket bármikor vissza lehet helyezni a törzsszállományba.

A rendszeres állományapasztási gyakorlat fontos velejárója, hogy a könyvtárak, illetve a felhasználók részére gondosan összeválogatott referenzállomány álljon rendelkezésre, amely megbízható útbaigazítást ad arra nézve, hogy a helyileg nem teljesíthető igények honnan elégíthetők ki. Ez annál fontosabb, minél inkább rá van utalva a könyvtár a központi dokumentumellátásra, illetve a könyvtárközi kölcsönzésre. Nagyon fontos e tekintetben, hogy a felhasználókat is megfelelően megismertessék a referenzállomány hatékony használatának módjával.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a helyi könyvtárak és a nemzeti könyvtár közötti együttműködés s ezáltal az állományalakítás racionalizálása sokkal nagyobb előnyt, mint hátrányt jelent az együttműködésben résztvevők számára. A helyi könyvtárak és a háttérrel biztosító központi gyűjtemények szoros kooperációja az állományfejlesztésben minden bizonnyal igen tartós tendencia marad.

A nem-hagyományos publikálási formák hatása a könyvtárakra

A Tudományos és Műszaki Tájékoztató 1976. 8–9. számában ismertettük (p. 348–353.) M. Line és B. Williams tanulmányát, amely az új publikálási formák, módok kialakulásával és a könyvtárakra vonatkozó hatásával foglalkozott. Ennek a tanulmánynak felhasználásával az Aslib kutatási osztálya felmérést végzett 46 (egyetemi, kutatóintézeti, iparvállalati) könyvtárosra kiterjedően. A tanulmány szétküldését interjúk követték, amelyek során arra kerestek (kategorizálható) válaszokat, hogy a különféle könyvtártípusok, illetve a könyvtárosok és a felhasználók hogyan reagálnak a gazdasági nehézségek által okozott helyzetre a kiadványok beszerzése terén, és mi a véleményük azokról az új publikálási formákról, amelyeket a Line – Williams tanulmány ismertetett.

A felmérések eredményét áttekintve úgy találták, hogy a könyvtárak helyzete a beszerzések terén gazdasá-

gilag nem annyira aggasztó, mint ahogyan várták. A beszerzési keretek általában növekednek, jóllehet nem olyan mértékben, mint a könyv- és folyóiratárakban mutatkozó infláció. Viszonylag az egyetemi könyvtárak helyzete a legkedvezőtlenebb, s a tudományos egyesületek könyvbeszerzési keretei csaknem változatlanok.

A nem-hagyományos publikálási formák és technológiák (pl. reprográfia, mikropublikációk, elektronikus adatfeldolgozás, telekommunikáció, faksimile-átvitel) fejlesztésével a könyvtárosok elvileg egyetértének, de úgy vélik, hogy gyakorlati alkalmazásuk sok problémát vet fel:

a publikálásban előforduló információhordozók, rendszerek és előállítók száma valószínűleg olyan mértékben növekszik, hogy külön gondokat okoz a dokumentumok felderítésében és kezelésében;

észrevehető egy szinte ösztönös ellenállás az új formák iránt mind a felhasználók, mind a könyvtárak részéről, függetlenül az új formák előnyeitől és hátrányaitól;

a könyvtárosok szerint a nem-hagyományos formák költségei magasabbak, s ez főként a másodlagos költségek (kezelés, postázás stb.) többletéből adódik. Egyes könyvtárosok igen magasnak találták a Pergamon mikrofilmplapos kiadványainak árait, amelyek jelenleg a nyomtatott kiadványoknak 80%-át teszik ki;

a legtöbb nem-hagyományos forma alkalmazása késedelmeket okozhat a szolgáltatásokban, vagy egészen speciális felszerelésre van szükség használatához, ami további korlátokat emelhet az információk és a felhasználók közé.

Az új, nem-hagyományos formák kedvezőtlen megítélése eléggé egyöntetű és széles körű volt. A kedvező megítélés meglehetősen elszórtan és eltérő módokon jelentkezett, ami valószínűleg abból adódik, hogy nincsenek még hosszabb időszakokra vonatkozó gyakorlati tapasztalatok. Az egyetemi könyvtárak kevesebb fogékonyságot mutattak az újabb publikálási alternatívák iránt, mint más könyvtárak. Ez nemcsak a nyilvánvaló konzervativizmusnak, hanem annak is tulajdonítható, hogy az egyetemi könyvtárakban nagy hagyományos gyűjtemények alakultak ki, amelyekbe nem könnyű beleilleszteni az újabb információhordozókat és publikálási rendszereket.

A feladatra orientált ipari és egyéb szakkönyvtárak általában gyorsabban igazodnak felhasználói, fenntartó intézményük szükségleteihez, és kevésbé törekszenek arra, hogy nagyobb méretű retrospektív gyűjteményt alakítsanak ki, így élénkebben reagálnak az új publikálási formákra.

A kiadványokban való tallózás lehetőségét fontosabbnak ítélték az egyetemeken, mint azokban az intézményekben, ahol irányítottabb, inkább feladatra orientált K + F tevékenység folyik. Főként az egyetemi hallgatók

tiltakoztak olyan publikálási formák ellen, amelyeknek használatához szakszemélyzetre vagy valamilyen berendezésre van szükség. A művegyetek könyvtárosai – bár hasonló problémáik vannak – több fogékonyságot tanúsítottak az új iránt, talán azért is, mert a művegyetek modernebb intézmények.

A felmérés nyomán az a benyomás alakult ki, hogy a *nem-hagyományos formák használata, kezelése nehezebb mind a könyvtárak, mind a felhasználók számára*. A felmerülő problémák két nagy csoportra oszthatók: az egyik csoportba tartoznak a különféle információhordozókkal kapcsolatos kérdések, a másikba a különböző publikálási rendszerek alkalmazásának problémái. Az új hordozók (pl. mikrohordozók) problémái elsősorban a felhasználókat, az új rendszerek alkalmazási lehetőségei elsősorban a könyvtárosokat érintik. Természetesen több nem-hagyományos publikálási formában összekapcsolódik az új hordozók és rendszerek használata.

Általános volt a vélemény, hogy a *nyomatott hagyományos kiadványok alkotják a könyvtári gyűjtemény magját* (bárhogyan definiáljuk is ezt), különösen a kurrens állomány tekintetében. A papíron rögzített kommunikáció nagy múltú társadalmi hagyomány, ehhez szoktunk hozzá, ez egyformán alkalmas szűkebb tematikát érintő tájékozódásra, a tallózásra, a jegyzetelésre, egyéni gyűjtemény kialakítására, a másolásra stb. A mikroformátumok nem nyújtják ezeket a lehetőségeket. Az elektronikus rendszerek viszont potenciálisan megadják ezeket, pl. egyéni információk nyilvántartások kifejlesztését.

A jövő alakulását illetően nem látszik valószínűnek, hogy bármelyik új rendszer teljesen átveszi a hegemoniát az információellátásban. Inkább az várható, hogy a *különféle információhordozókat és rendszereket különböző célokra alkalmazzák*:

nyomatott könyveket monográfiák, tankönyvek, tudományos értekezések megjelentetésére;

nyomatott folyóiratokat a jelentős szakkikkek, szemlék és eredmények közlésére;

elektronikus információhordozókat a finomabb információkeresésre;

mikroképhordozókat az archivális anyagok, referenz-művek és erősen specializált művek tárolására;

szinopszis folyóiratokat az átlagos minőségű kurrens anyagok publikálására;

kereslet szerinti publikálást a szűkebb, speciális témákra vonatkozó művek közlésére;

audio-vizuális információhordozókat az oktatásban.

Számolni kell azzal is, hogy az említett nem-hagyományos kiadványok használata többletköltséget jelent a könyvtáraknak, jóllehet kifejlesztésük egyik ösztönzője az volt, hogy olcsóbb (és lehetőleg jobb) információterjesztési módokat hozzanak létre.

Bár úgy tűnik, hogy az olvasók eltűntek – ugyanis felhasználókká változtak –, a könyvtárak és információk

részlegek mégis főként olvasnivalót adnak a felhasználóknak; az olvasnivalók jó része pedig ilyen vagy olyan kiadvány, amelyet csak úgy lehet használni, ha elolvassák. Erről sem szabad megfeledkezünk.

(Györe Pál)

- [1] OLSON, E. E.: Organizational factors affecting information flow in industry = *Aslib Proceedings*, 29. köt. 1. sz. 1977. p. 2–11.
- [2] STYLES, B. R. – OVERTON, C. D.: The designer as a problem = *Aslib Proceedings*, 29. köt. 1. sz. 1977. p. 17–23.
- [3] WOOD, D. N.: Local acquisition and discarding policies in the light of national library resources and services = *Aslib Proceedings*, 29. köt. 1. sz. 1977. p. 24–34.
- [4] WOODWARD, T.: Non-conventional publication methods – their impact on libraries = *Aslib Proceedings*, 29. köt. 1. sz. 1977. p. 46–51.

Problémák a kutatási-felhasználási ciklus irányítóinak információellátásában

Minden új terméknek megvannak a maga *paraméterei*: a funkcionális, a konstrukciós-technológiai, a megbízhatósági, az ergonómiai és esztétikai, a minőségi, valamint a gazdaságossági paraméterek a legfontosabbak. Ezért valamely új termék megítélésénél főként ezekkel szoktunk operálni.

Könnyen belátható és bizonyítható, hogy az új termékek paramétereit több-kevesebb pontossággal már a *kutatási ciklust megelőzően meghatározzák*, nevezetesen akkor, amikor a kutatási-felhasználási ciklus irányítói az elérendő célok megállapításával *döntenek valamely kutatás elindításáról*. Ezek az indító döntések rendkívül információigényesek, s ebből a szempontból jóval fontosabbak a ciklus további szakaszaiban szükségessé váló döntéseknél.

Az ilyen információk igényt a gyakorlatban nem könnyű kielégíteni. A nehézségek okai részint az információk szolgálat jelenlegi színvonalában, részint pedig az információk szolgálat és az irányító szervek kapcsolati rendszerében keresendők. Az információk szolgálat fő hibái:

általában leíró (deskriptív) információkat nyújt az ilyen döntésekhez optimálisan felhasználható előíró (preskriptív) információk helyett;

a rendelkezésre bocsátott információkban *túlteng a tudományos-műszaki elem*, holott inkább integrált tudományos-műszaki, közgazdasági és néhány egyéb (pl. esztétikai, szociológiai stb.) elemet tartalmazó információkra lenne szükség a döntések megalapozásához.